

[Elmquist.]

landstingets sammensætning, også med de kongevalgte, var en garanti overfor et folketing, der løb løbsk, en garanti imod, at folkets direkte valgte medlemmer skulle gå for vidt. En yderligere handling til skade for landstinget var derefter 1866-grundloven, ved hvilken man gik over til en privilegeret valgret og — under modstand fra store dele af det danske folk — dermed gik et skridt tilbage i henseende til liget for alle. Til stor skade for landstinget var naturligvis derefter landstingets forkastelige optræden og det daværende styres misbrug af landstinget under provisorierne i Estrups 20 regeringsår.

Det er dog et spørgsmål, om vi skal være så kedede af Estrups politik. Det er et spørgsmål, om den ikke — så forkert vi end synes den var — også i sig indeholdt et gode for vort folk. Man kan beklage disse nogle og tyve års kamp, man kan beklage, at betydelige politikere måtte slide sig op i kampen mod dette misbrug, men jeg spørger mig selv og har ofte gjort det: Mon vi egentlig ikke skulle takke Estrup derfor? Hvad var det, der skete? Det var Uffe hin Spage i det danske folk, der blev kaldt ud til kamp. Var det ikke Estrups magtpolitik, der skabte den politiske vækkelse, først i den danske bondestand, senere efterhånden i den danske arbejderstand, gennem det, som netop skal til for at vække os danske til handling: overgreb, modgang? Indignationen og hadet vakte det danske folk fra sogn til sogn og fra by til by til politisk interesse og politisk vågenhed, en politisk interesse og vågenhed, som efter min mening var kommet i langt langsommere vækst i vort folk — der, hvad de store masser angik, i virkeligheden ikke var særlig politisk interesseret —, hvis folket ikke var blevet trådt over tærerne, hvis det ikke var blevet vakt til kamp. Men atter tilføjedes der landstinget skade, atter skabtes der uvilje mod landstinget, selvom det siden faldt til føje. Ja, der skabtes en sådan uvilje mod dette landsting, at jeg endogså til min store forbavselse hørte det ærede medlem hr. Hans Hansen i går — jeg tænkte, da jeg hørte det: at han gider — anklage landstinget for de fejl, der var begået under det landsting, vi havde før 1915.

Jeg husker, at da jeg i sin tid kom ind i landstinget — jeg var dengang en forholdsvis ung mand —, ville jeg den første dag gerne holde en morsom tale, sige nogle

vittigheder, og det gjorde jeg. Der var også nogle landstingsmedlemmer, der var så venlige at le ad dem. Men da jeg gik ned af talerstolen, kom en af venstres gamle hæderkronede landstingmænd hen til mig, slog mig på skulderen og sagde: det var en god tale, du holdt dér, Elmquist, men den var ikke blevet ringere, hvis du havde udeladt de vittigheder. Siden den tid har jeg aldrig prøvet på at sige vittigheder i landstinget. Jeg vil ikke sige, at det ærede medlem hr. Hans Hansens tale var en god tale; man skal aldrig overdrive — det var en rigtig god tale, men den var ikke blevet ringere, om det ærede medlem hr. Hans Hansen havde ladet være med at skyde det nuværende landsting i skoene, hvad der blev bedrevet i det landsting, vi havde under 1866-grundloven.

Og så fik vi grundloven af 1915. Atter glemte man at trække bestemte grænser for de to tings kompetence. Man søgte at skabe nogle garantier for et roligt og overvejende kammer gennem valg af lokaltboende mænd og kvinder, gennem en valgperiode på 8 år og dermed større kontinuitet, og man skabte den indirekte valg måde. Men man glemte at fastlægge landstingets kompetence, man glemte at begrænse landstingets magt til suspensivt veto, og derved begik man atter en fejl mod landstinget. Det er givet, at havde man ikke begået denne fejl, ville landstinget stilling have været langt stærkere. Og så gjorde man en ting til. Man satte valgets alder til 35 år for at sikre, at det blev de ældre og fornuftige, der valgte landstinget, i modsætning til folketinget, hvortil også de yngre havde valgret.

Det kan ikke nægtes, at det danske folk i 1915 var mindre politisk modent end i dag. Ungdommen var mindre politisk moden. Det var kun få år siden, de politiske ungdomsbevægelser havde begyndt deres politiske oplysningsarbejde, og deres råb til ungdommen om, at ret til som vælger at være med til at styre land og rige stiller ungdommen overfor pligten til i årene før valgets alders indtræden at sætte sig ind i politik, var først lige begyndt. I 1908 og først rigtigt fra 1910 satte venstres ungdom ind med sit arbejde, og jeg tror, det var omkring de samme år, at de andre partiers politiske ungdomsbevægelser satte ind. Det er givet, at disse bevægelser, hele den stigende oplysning i vort folk, alt, hvad vi har